

מרגליות מפרשת השבוע

ויקהל-פקודי תשפ"ג - נשיאות לב

להארות והערות zeevizen@gmail.com

- פירוש כל איש אשר נשא לבו.
- איך נגשו למלאכה אנשים שלא אימנו ידיהם מעולם לעשות מלאכה זו?
- מה נוכל ללמוד ממלאכת המשכן לעבודת ה' שלנו?
- איזו חזקה יש למי שכוונתו רצויה?
- מדוע דיין מומחה שטעה בשיקול הרעת אינו חוזר?
- מדוע הנוטל שכר לדון דיניו בטלים?
- מהו דין אמת, ומהו דין אמת לאמתו?
- מה היחס בין הטעות הבאה מבעל לב טהור, לאמת הבאה מבעל לב משוחר?

ויבאו כל איש אשר נשא לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקדש (לה, כא).

ויבאו כל איש אשר נשא לבו. על החכמים העושים במלאכה יאמר כן, כי לא מצינו על המתנדבים נשיאות לב, אבל יזכיר בהם נדיבות, וטעם אשר נשא לבו, לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר (רמב"ן).

לה גיטא לדביתהו בהדי פניא דמעלי שבתא ולא הספיק למיתביה לה, למחר תקף ליה עלמא [התגבר חוליו וחששו שימות], אתו לקמיה דרבא, אמר להו זילו אמרו ליה ליקניה ניהלה לה הוא דוכתא דיתיב ביה גיטא [שיקנה לה בעלה את החדר שבו נמצא הגט] ותיזל איהי ותיחוד ותפתח ותחזיק ביה [ותקנה את החדר בקנין חזקה], דתנן נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה. אמר ליה רב עיליש לרבא מה שקנתה אשה קנה בעלה [ונמצא שגם כאשר קנתה האשה את החדר, עדיין הוא נשאר ברשות בעלה], איכסיף [נתבייש רבא על טעותו]. לסוף איגלי מילתא דארוסה הוא, אמר רבא אם אמרו בנשואה יאמרו בארוסה [שאינן לארוס זכות בנכסי ארוסתו, ולכן היא קונה את החדר ואגב החדר קונה את הגט].

וכן במה שאמר רבא לרב עיליש (בבא בתרא קלג:): אַנִּי ה' בְּעֵתָהּ אֶחֱיֶשְׁנָה (ישעיהו ס, כב), [רב עיליש טעה בפסק ורבא העמידו על טעותו, והתבייש רב עיליש שאולי בפעמים אחרות שרבא לא היה שם אולי הוא טעה, ועל זה אמר לו רבא את הפסוק הנ"ל], פירש הרשב"ם בעת שהצדיקים צריכין לישועה הקדוש ברוך הוא ממציאה להם, אף אתה אני יודע בך שמעולם לא באת דין תקלה על ידך, שהרי עכשיו זימנני לי הקדוש ברוך הוא קודם שהגעת להוראה ולא נכשלת, עד כאן דברי הרשב"ם, ממילא משמע שכל מה שדן עד עכשיו, הכל אמת.

ואנו רואים מזה, כי חזקה על כל מי שכוונתו רצויה שלא יצא מתחת ידו דבר שלא כהוגן, והוא חזקה ממש כמו שאר החזקות,

וזוהו שאמר הכתוב **נשא לבו**, כי קבלתם לעשות המלאכה היתה בהחלטה טרם החקירה, כי מצד השכל מאין ידעו לעשות כן שהיא מלאכה גדולה, והוא ההרגש של בטחון והאסמכתא על סייעתא דשמיא הבאה לאדם שנכנס בלב נאמן לעשות דבר ה', אז משיג כח עליוני רוחני המלמדו בינה לעשות גמר הדבר באופן שלם, כמו שנרצה בעיני ה'.

וכיון שהיה דבר ה' לעשות המשכן, מזה גופא ידעו שיכולים לעשות, ויגבה לבם לבא למשה בלי שום ציווי ובקשה מהם, אלא הם בעצמם מצאו בעצמם כי יכולים לעשות הכל, ואף על פי שנראה כשלא כהוגן, אנשים שלא אימנו ידיהם מעולם לעשות מלאכה זו, ובאים ואומרים נעשה כל אשר אדוננו דובר.

וזה ראייה גדולה, כי כל מה שנדמה לאדם כי אינו יכול, הוא רק **נמנע דמיוני**, ומי שיגבה לבו לקבל על עצמו דברים גדולים והשקפה גבוהה יזכה על ידי קבלה זו לראות צד האפשרות וצד ההכרח - היכולת, וכן מצינו גם בעניינים של שיקול הדעת, אף על פי ששם האמת דק מאוד וקרוב ליפול בטעות, אף על פי כן כיון שהאדם מגביה לבו לקרב אל ענין זה ברוח נכון ובלב טהור, אז הקב"ה עוזרו שמסיק שמעתא אליבא דהלכתא.

ודבר זה הורנו הגר"א ז"ל (משלי טז, י) וזה לשונו, **קָסָם עַל שְׁפָתַי מִלֶּךְ מֵאֵן מַלְכֵי רַבָּנָן**, שאף שיטעו לפי השאלה, מכל מקום **בְּמִשְׁפָּט לֹא יִמְעַל פִּי** כלומר בהדין עצמו לא יטעו, כי בסוף יתגלה שלא כן היה המעשה, כמו שמבואר בגיטין (עז:): **הווא שכיב מרע דכתב**

וגם השלא כהוגן שלו טוב יותר שבא ממקור לא נכון, כענין שמצינו ונפסק להלכה כי דיין מומחה שטעה בשיקול הדעת אינו חוזר, והנוטל שכר לדון דיניו בטלים אף על פי שדן כהוגן כמו הלכה למשה מסיני, ואין הבעל דין מחויב לצייתו כלל. מה שאין כן בדיין מומחה אף על פי שטעה מכל מקום מחויב לו הבעל דין לצייתו.

ויכולים אנו לומר, כיון שהטעות היתה רק בפסק הלכה ולא בטירת הלב, כי מצד הכנת לבו היה משתדל בכוונה רצויה לכוון לאמתתה של תורה, אז אמרינן אף על פי שטעה אינו חוזר, [כמובן שלא היתה הטעות מחמת עצלות המחשבה או מחמת פניה אחרת], ואין הטעות עוקרת הפסק.

אבל הנוטל שכר לדון - שהפסול הוא בטירת הלב של הדיין, אז אמרינן אף אם כיוון בהחלטתו נכון לפי דעת התורה, מכל מקום דיניו בטלים, ואין הבעל דין מחויב לצייתו, כמו שאמרו (פאה פ"ח מ"ט) הדין דין אמת לאמיתו. [ועיין בתוספות יום טוב שם שביאר כך, אמת הוא אמיתת הדין, לאמיתו הוא לאמיתתו של דיין]. אבל בדיין שמצד לבו פסק לאמיתו, אז גם אם טעה אינו חוזר, שאנו אומרים אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות.

ונתברר לנו שגדולה יותר הטעות הבאה מבעל לב טהור, מהאמת הבאה מבעל לב משוחד.

(רבי אברהם יפה"ק בקובץ אור המוסר ח"א

מאמר נעשה קודם לנשמע פ"א עמ' קצד)

* * *

• איך הגיעו רוב העשירים הגדולים לשיא עלייתם?

• מי הם האנשים המצליחים במלאכת הקודש?

• איזה מאמר חז"ל יכול לעשות באדם מהפכה גמורה?

• מה גרם לראשונים ארזי הלבנון לגדול למדרגותיהם?

• מדוע חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב?

• מדוע קיבל משה רבינו עונש כל כך חמור על שהסתיר פניו מלהביט אל האלקים?

שמוצא חטין ושעורין ועדשים וכו', ולמה היא עושה כן, שאמרה שמא יגזור עלי הקדוש ברוך הוא חיים ויהיה לי מוכן לאכול! אמר רשב"י מעשה היה ומצאו בבור שלה שלש מאות כור מה שמכנסת מן הקיץ לחורף, לפיכך אמר שלמה יָךְ אֶל נְמֻלָּה עֲצַל רְאָה דְרָכֶיךָ וְחָכְמָה, אף אתם התקינו לכם מצות מן העולם הזה לעולם הבא.

מבהיל הדבר למתבונן, הנמלה בכוחותיה הפעוטות והדלות, וכמה כבר יכולה באמת לבצע, וההכרח שלה גם כן קטן למדי, והכל הוא מפני שמא יגזור עלי חיים - ממש שינוי הטבע, ומכל זה אם אך רוכשת לה איזה כח של זריזות, כבר יש לה יזמה כזאת אשר היא אף למעלה מכוחותיה, לפי הנראה לעין, וביזמתה זאת אמנם היא פועלת, וגם מצלחת במידה רבה כזאת! אם כן קל וחומר בן בנו של קל וחומר, כשיתבונן האדם בכוחותיו הכבירים שלו, וגם בהכרח הגדול שיש לו, עד כמה מחויב הוא לאזור חיל, ולספוג בעצמו יזמה, המצאה, והעפלה לאין קץ והגבלה, ומה תקות אנוש אם היזמה שלו מגעת רק ליחטה ומחצה, בהיות צרכו מן המוכרח שלש מאות כור!

וזהו באמת דרך הראשונים ז"ל. מאין נתגדלו אלה ארזי הלבנון, אם לא מהיזמה הכבירה שלהם, אשר היתה ממש עד למעלה מכוחותיהם. ושפל מצבנו אנו היא בעיקר מחמת יזמתנו הדלה, כי בלי יזמה אין - סופית, לא נעשה כלום וכלום, מהפסיעה הראשונה תיכף צריכה להיות פנייתו ומגמתו לרום פסגת המעלה, 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב' (תנא דבי אליהו פכ"ה) - 'חייב' ממש, כי זה מן העיקרים בעבודה, ומן ההכרח היותר גדול, דוקא להביט ולחקות את הכי גדולים וענקים, כי אז ודוקא אז יעלה לרום כוחותיו שלו. אבל בלי היזמה הזאת אין פעולה ואין הצלחה, נורא למתבונן.

וזכר לדברינו נביא מאמר חז"ל בענין יִסְתַּר מִשֶׁה פָּנָיו (ג, ו), אמרו במדרש (שמות רבה ג, א) וַיִּסְתַּר מִשֶׁה פָּנָיו, רבי יהושע בן קרחה

אם תסתכל באדירי עולם, כל העשירים הגדולים, הנה רובם ככולם באו לשיא עלייתם כי אם רק הודות ליזמתם הכבירה, איש חסר יזמה לא יתכן לו בשום אופן לעלות אל על. סימן מובהק הוא באדם, איש בעל יזמה, בחון ומודע כי הוא ממין חומר הגדולים הוא, והמעפילים לעלות, אל ראש ההר יגיעו! ואם אינו בעל יזמה, כי אז תבחן ודאי כי הוא ממין השפלים והננסים הוא, ואשר במצב זה כבר כן ישאר בלתי ספק.

התורה מציינת האנשים המצליחים במלאכת הקודש, מלאכת המשכן, מלאכה גדולה ורמה רוכבת שחקים - הם הבאים בנשיאות לב, בעלי יזמה בטבעם, טרם אף למדו מכל מלמד, ולא אומן אמר להם כלל, אלא מגביהים לבם בדרכי ה' ואומרים אני אעשה כל אשר אדוני דובר, הם הם המצליחים בעבודה, והם המברכים על המוגמר.

הנה משה בא בשם ה', ומציע לפני העם עסק ענקי וגם מסועף מאוד - עסק של עם סגולה וממלכת כהנים וגוי קדוש, עסק של **וַיִּלְדְּבָקָהּ בּוֹ** - להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, עסק אשר לא ראוהו מעולם, לא נתנוהו בנסיון וכל בחינה, והם לא הססו אף רגע ולא נסוגו אחור, ותיכף ענו ואמרו **כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה**! נתבונן נא בהרחבת הלב הצריכים ליזמה כזאת!

אראה לכם בזה מאמר חז"ל המורה על זה היסוד, והמאמר כשהוא לעצמו, אף בלי כל ביאורים, יש בו לעשות באדם מהפכה גמורה.

איתא במדרש פרשת שופטים (דברים רבה ה, ב), זהו שאמר הכתוב (משלי ו, ו-ח) **יָךְ אֶל נְמֻלָּה עֲצַל רְאָה דְרָכֶיךָ וְחָכְמָה, אֲשֶׁר אֵין לָהּ קָצִין שִׁטֵּר וּמִשָּׁל, תִּכְיִן פְּקִיץ לְחֻמָּה אֲגַרָּה בְּקָצִיר מֵאֲכָלָהּ.** מה ראה שלמה ללמד לעצמו מן הנמלה? רבנן אמרי הנמלה הזו שלשה בתים יש לה, ואינה כונסת בעליון מפני הדלף, ולא בתחתון מפני הטינה, אלא באמצעי, ואינה חיה אלא ששה חדשים וכו', וכל מאכלה אינה אלא חטה ומחצה, והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה

ורבי הושעיא, אחד מהן אומר לא יפה עשה משה כשהסתיר פניו, שאילולא לא הסתיר פניו גלה לו הקדוש ברוך הוא מה למעלה מה למטה מה שהיה ומה שעתיד להיות, ובסוף בקש לראות שנאמר (לג, יח) הֲרָאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ, אמר הקדוש ברוך הוא למשה אני באתי להראות לך והסתרת פניך, עכשיו אני אומר לך פי לא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחָי, כשבקשתי לא בקשת וכו'. מבהיל מאוד הענין לקבל עונש כזה! ובשביל מה? – כשבקשתי לא בקשתי! לולא חז"ל אמרו זאת לא היינו יכולים לדמות דבר כזה,

* * *

הלא המקרא אומר כי היה זה מחמת פי יִרְא מְהֵבִיט אֶל הָאֱלֹקִים, ושם במדרש (עיינ שם היטב) הלא נאמר כי גם קבל שכר על זה, אבל חז"ל ברוח קדשם מצאו גם איזה חסרון כל דהו בהיזממה שלו, וראה מה אבד על זאת!
מה גדולה ההתעוררות מזה להתבונן עד כמה שהכל תלוי במידת יזמתו של האדם, וכי זה כל האדם.

(דעת תורה² באורים)

• איך יתכן שדור יוצאי מצרים שראו קריעת ים סוף ומעמד הר סיני, בא לידם חטא העגל?

• מה השיגו בני לוי ברעתם, שלכן לא חטאו בחטא העגל?

• איך לא השתכנעו בני לוי מהשטן שהראה את מיטתו של משה?

• מהו הענין המרכזי של נעשה ונשמע?

• מה החשבון היחיד שצריך האדם לעשות בעבודת ה'?

• לכאורה בחטא העגל אבדו בני ישראל רק את מעלת הקדמת נעשה לנשמע, ואם כן מדוע הסירו מהם את שני הכתרים?

• מה קורה אם הנשמע קודם לנעשה ולא להיפך?

• פירוש הכתוב תַּמַּת יְשָׁרִים תִּנְחַם.

• מה ביאור המדרש שְׁאֵלָה אֶל־הַיָּד יִשְׂרָאֵל הוּא הַהִיפֵךְ לְנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע?

• איך מעשה מלאכת המשכן היה תיקון לחטא העגל?

• מדוע הקפידה התורה על מלאכת המשכן שתעשה בניבות לב וברצון שלם?

• ביאור מאמר חז"ל שכשעמדו אבותינו על הר סיני לקבל עליהם עול מלכות שמים בנרבה, אף הוא ירד ושיכן שמו הגדול עמהם בנרבה.

מאומה. ולכן אלה שהיה לבם אמונה לה', ידעו והאמינו, שאף אם משה מת יכניסם הקב"ה לארץ וינהיגם בעצמו או על ידי אחר כפי שיעלה רצון מלפניו יתברך, ולא לו, לא היה יכול השטן להראות חשך ועירבוב בעולם, וגם כשראו מיטתו של משה לא זזו מאמונתם האיתנה. ורק אלו שלא היתה אמונתם בהשי"ת איתנה, להם היה יכול היצר, והטעם במיני תחבולות של שקרים וכזבים, ומתוך כך באו לקלקול רב, ויצא העגל הזה.

וכך הוא בכל ענייני עבודת ה', צריך לידע, כי חשבוננו של האדם צריך להיות אחד בלבד, האם מעשה זה הוא מצוה או עבירה, האם נצטווינו עליו בתורה לעשותו או לא. וזולת זה אין לו לחשוב שום חשבונות והתחכמויות. וזהו באמת ענין נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וְתַמַּת יְשָׁרִים (משלי יא, ג), שאין לו לאדם לבדוק בשכלו ובדעתו את מצוות ה', ולמצוא מעצמו דרכי עבודה לפניו יתברך, והמוטל עליו הוא ענין אחד בלבד, שכל שיודע הוא כי זו מצוה עליו לקיימה בלא שום חשבון, וכשיודע על ענין עבירה יתרחק ויברח ממנה בלא שום בחינות וחשבונות.

וכאשר נכשלו ישראל בחטא זה, ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה, והורידו מהם את שני הכתרים שזכו להם בעת שהקדימו נעשה לנשמע (שבת פח.). ולכאורה אף שאבדו את מעלת הקדמת נעשה לנשמע, אך עדיין עמדו בקבלתם לשמור ולעשות, ולמה הסירו מהם את שני הכתרים.

אך הביאור הוא, כי אם הנשמע קודם לנעשה גם העשיה אינה כלום, כי על ידי חשבונות טועה האדם הרבה. ואפילו בדבר קל, כמו קביעת שעה אחת ביום ללמוד תורה יטעהו היצר שדווקא אז באים

והנה ענין העוון המר של עשיית העגל, אשר רבים תמהו מה ראו על ככה, ואיך יתכן שדור יוצאי מצרים שראו את כל הנסים והנפלאות, שהשיגו מעלת הנבואה בקריעת ים סוף ועמדו במעמד הר סיני וראו עין בעין בהתגלות ה' אל עמו, ואיך בא לידם חטא נורא כזה.

ובגמ' (שבת פט.) אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב וירא העם כי בושש משה אל תקרי בושש, אלא באו שש. בשעה שעלה משה למרום, אמר להן לישראל לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף מ' יום בא שטן ועירבב את העולם, אמר להם, משה רבכם היכן הוא, אמרו לו, עלה למרום, אמר להן, בא שש ולא השגיחו בו. מת ולא השגיחו עליו, הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה לאהרן, פי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה הָיָה לו.

וכבר ביארו בזה, שעם ישראל האמינו שכל עוד משה חי עמהם הרי הם מושגחים מהשי"ת בזכותו למעלה מן הטבע, אבל לאחר מותו, שאי אפשר שיתפרנסו ויושגחו בזכותו צריכים הם לעשות ענין מיוחד אשר יהא עומד בין ה' ובין ישראל, שיהא מסוגל בכח מחשבתם לטובה כמקום להשראת השכינה, ועל ידי שכל האומה תהיה מקושרת ומאוחדת, הרי יהיה זה אמצעי להשפעת טובה וברכה לישראל.

אך טעו בזה טעות גדולה, וענין זה השיגו בני לוי שלא חטאו בזה, כי כל מעשה שיעשה האדם מדעת עצמו שלא נצטווה עליו בתורה, הרי אותו המעשה אף בכוונה טהורה אינו מביא השראת שכינה, וכל התחבולות האנושיות וכל ההתחכמויות אינם מועילים

הקונים ויפסיד הרבה, ואם יבטל מתלמודו יכול אחר כך להשלים ביתר שאת את אשר חיסר. וכענין זה מטעהו שעל ידי שיישן ויכול ללמוד ביתר חריצות וכדומה, ובאמת הכל טעות ושקר, ולפעמים אף מסבבו בכחש ומערבב לו את העולם להכחיש לו המציאות, ויכול היצר להטעות האדם ולומר לו הלא ישן אתה והוא נייעור ועומד. וכך הם כל תכסיסי היצר להטעות את האדם בדמיונות ושקרים לאין מספר, והדברים ידועים.

ולכן, **בעבודת ה' אי אפשר לעמוד כנגד היצר הרע אלא על ידי הקדמת נעשה לנשמע**, וכל שיודע שכך הוא ציווי השי"ת שוב אין מקום לחשבונות ואמתלאות, ו**תַּמַּת יְשָׁרִים** היא שלמותם, והיא **תַּנְחֵם** בדרך ה'.

וזהו שאמרו ז"ל (שמות רבה מא, א) אמר רבי שמואל בר נחמן נאה היה לאבותינו לקבל את התורה ולומר כל אֲשֶׁר דָּבַר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, שמא נאה היה להם לומר אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, אתמהא. והביאור, כי באמת הם אלו שני ההפכים, כי אם מקדימים נעשה לנשמע, אין מקום לטעות באֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל וכמבואר.

ועתה נבין איך היה מעשה מלאכת המשכן תיקון לחטא העגל, שהרי כבר כתב הרמב"ן שנפלא הדבר שאנשים שהיו רחוקים כל כך מעבודת אומנות ולא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימן את ידיו כלל, איך ידעו לעשות את כל המלאכה הגדולה הזאת. וגם בצלאל אשר העידה עליו תורה ואמרו

חז"ל עליו שקדושתו היתה עד להפליא, שידע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ (ברכות נה.), איך התמסר לעבודה זו. אך הדבר הוא, כי לרוב הרצון לקרבה אל מלאכת ה' שנצטוו וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם, לא חישובו חשבונות איך יעשו וכדומה, אך גבה לבם בדרכי ה', מצא כל אחד בטבעו שידע לעשות כן, ו**נמצא שבמעשה המשכן נתגלתה שוב המידה הנעלה של הקדמת נעשה לנשמע**.

וזהו שהקפידה תורה על מעשה המשכן שתעשה בנדיבות לב וברצון שלם, כי בלא נדבת הלב שיעשו את עבודת הקדש בכל לבו ובכל נפשו לקיים את רצון ה', לא יוכלו להגיע לזה שלא יחשבו חשבונות, ורק מתוך אהבת ה' והרצון השלם לעשות ככל אשר יצוה ה', שהוא הוא ענין הקדמת נעשה לנשמע, יכול האדם לעבוד את עבודת הקודש בלא פניות וחשבונות.

והן הן מאמרם ז"ל בתנא דבי אליהו (רבא פ"ז), שכאשר עמדו אבותינו על הר סיני לקבל עליהם עול מלכות שמים בנדבה, אף הוא ירד משמי השמים ושיכן שמו הגדול עמהם בנדבה. כי השראת השכינה בישראל תלויה במעלתם של ישראל, ורק בהנהגה של הקדמת נעשה לנשמע ובמעלה של תַּמַּת יְשָׁרִים שורה שכינה במעשי ידיהם.

(רבי שלמה זלמן אויערבאך)

הובא בקובץ ישורון חלק טו עמ' תטו)

* * *

● **מדוע אם לא היו מרגישים בעצמם 'נשיאות הלב' לא היו באים לעסוק במלאכת המשכן, ומהי אותה 'נשיאות הלב'?**

● **איזה חידוש נלמד מהענין הנ"ל לחיים היום יומיים שלנו?**

ח"ו את חשיבותה של המצוה, אלא אדרבה, להתבונן יותר בגודל חשיבותה, ולהדגיש שאם הוא לא יעסוק בה יתכן והמצוה תבטל לגמרי.

וכאשר נתבונן, נראה כזאת בחיים היום יומיים. ישנם הרבה שביכלתם לעשות הרבה בעבור חיזוק התורה והדת, ברם הם נמנעים מלעשות בגלל הכרתם בגודל חשיבותו של הדבר, והם חוששים שלא יעשו את מלאכתם כראוי, וממילא נתבטל הדבר לגמרי.

העצה עבורם היא להתבונן יותר בחשיבותה העצומה של המצוה, ולהדגיש נקודה זו: שאם הם לא יעסוקו במצוה מפני חשש זה, תבטל המצוה ממילא. ואחר העיון הזה, תתעורר רוחם להתגבר על פחדם, ויעשו את המצוה בשלמותה הראויה.

(חידושי הלב' עמ' קער)

* * *

לעשות בהן אומנות דקה ויפה. והוסיף הרמב"ן הנ"ל, כי לא היה בהם שלמד וכו'.

והיינו שאדם יכול וצריך לפעול לפי היכולת שלו, עם המעלות שהגיע אליהם, לדעת מה הוא מסוגל לפעול בכוחותיו, ולפעמים צריך לזה עוז ותעצומות להחליט ולעשות בכוחות ובמעלות ובאפשרויות שנתנו לו מן השמים.

(חוט שני חובות הלב פרק טו עמ' קפב)

[רבי נסים קרליץ. תרפ"ו-תש"פ]

משמע מדברי הרמב"ן, שאלמלא שהרגישו 'נשיאות הלב' לא היו באים לעסוק במלאכת המשכן. ולמרות שהרגישו שהם יודעים מעצמם לעשות את המלאכה, בכל זאת ללא אותה הרגשה של וַיִּנְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה', היו חוששים לסמוך על עצמם להתקרב ולעשות את המלאכה הקדושה והחשובה הזו של מלאכת המשכן. ורק בגלל 'שנשא אותם לבם', וגם הכירו בחשיבותו של המשכן ושעליהם מוטל לעשותו, שאם לא יעשוהו יתכן שלא ייבנה, לכן הסכימו להתקרב ולעשותו.

חידוש גדול למדנו כאן, שיתכן שדוקא מפאת הכרת חשיבותה וקדושתה של המצוה, ימנע האדם מלעשותה ותבטל המצוה. ואף על פי שהכרת חשיבותה וערכה האמיתי של המצוה הוא דבר טוב ונכון, בכל זאת עלול הדבר לגרום לתוצאה רעה, שיחשוש מלעשות המצוה. והדרך להתגבר על מכשול זה, הוא לא להכחיש

בנוגע להרגשת האדם כלפי עצמו, אין מקום לחשיבות כלל. אמנם האדם עצמו מותר לו לדעת את מעלותיו ואת כוחותיו, וכמו שכתוב (דברי הימים ב יז, ו) וַיִּנְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה'.

ועיין מה שכתב הרמב"ן (לא, ב), והנה הוא פלא שימצא בהם אדם חכם גדול בכסף ובזהב ובחרושת אבן ועץ וחושב ורוקם ואורג, כי אף בלומדים לפני חכמים לא ימצא בקי בכל האומניות כלם, והיודעים ורגילים בהם בביאור ידיהם תמיד בטיט ורפש לא יוכלו

י רבי אלתר חנוך הענאך הכהן לייבאוויטש, ראש ישיבת חפץ חיים בארה"ב. תרע"ח-תשס"ח.

י ראש ישיבת קול תורה. עת"ר-תשנ"ה.